

“Son zəng”i yadda qalan etmək üçün...

“Son zəng”... Güllərlə bəzədilmiş lövhələr, sinif otaqları, məktəb dəhlizlərində, həyatında səsləndirilən təhsil həyatından söz açan gözəl mahnılar, məktəbli formasında olan sevinclə qarışıq 11 illik orta təhsil həyatına vida ediklərinə görə kədərlənən məzunlar.

Və bir də onlara yüksək təhsil verən, uğurları ilə hər zaman sevinən, fəxr edən sevimli müəllimləri, eləcə də böyüdüb boya-başa çatdıran valideynləri. Əslində, bütün bunlar “Son zəng” gününün özünəməxsus ovqatını yaratmaqla təsəvvürümüzdə gözəl bir mənzərəni canlandırır. Bu, hər bir şagirdin yaddaşında xüsusi yer tutan, həm sonun, həm də başlanğıcın simvolu olan bir gündür. Lakin son illər bu gözəl ənənə ətrafında yaranan mübahisələr, ifratçılıq meyilləri və süni şouya çevrilən mərasimlər “Son zəng”in mahiyyətini arxa plana atmaqdadır. Təəssüf ki, məktəb illərinin yekunu kimi nəzərdə tutulan bu tədbir bəzən cəmiyyətin sosial-iqtisadi təbəqələşməsinə də əks etdirən bir yarış meydanına çevrilir. Bu kimi neqativ hallar da ictimaiyyət tərəfindən haqlı olaraq narazılıqla qarşılanır. Təbii ki, Elm və Təhsil Nazirliyi və Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi hər zaman bu məsələdə öz qəti mövqeyini ortaya qoyaraq belə halların qəbul edilməz olduğunu bildirir. Ancaq çox təəssüf ki, bəzi ümumtəhsil müəssisələrinin direktorları məktəb həyatının ən gözəl hadisəsini “şou”ya çevirməklə onu dəyərdən salır, əsl mahiyyətindən uzaqlaşdırır.

Bəs “Son zəng” əslində necə keçirilməlidir? Bu günün məqsədi nə olmalıdır, onu məktəb və məzun üçün həqiqətən yadda qalan edən amillər hansılardır? Həmin günün təşkilində nələrə diqqət yetirilməlidir?

“Azərbaycan müəllimi” ADPU-nun İbtidai təhsilin pedaqogikası kafedrasının müdiri, pedaqoji elmlər doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi Fərrux Rüstəmovun məsələ ilə bağlı fikirlərini öyrənib.

““Son zəng” sadəcə əyləncə və şəkil çəkdirmə mərasimi deyil”

Ənənəyə çevrilən
“Son zəng”

Fərrux müəllim bildirir ki, “Son zəng” keçən əsrin 60-cı illərindən Azərbaycan məktəblərində ənənəyə çevrilib. Ümumtəhsil məktəblərində məzunlar üçün “Son zəng”in ibtidai sinif şagirdi tərəfindən simvolik çalınması onların 11 illik təhsil həyatının başa çatdığını simvolizə edən əlamətdar bir gündür. Bu önəmli hadisə məzunların həyatının keyfiyyətə yeni, daha yetkin, məsuliyyətli bir mərhələsinin başlanğıc günüdür. Məktəb direktoru, sinif rəhbəri və fənn müəllimləri tərəfindən 11 il müddətində məzunların əldə etdikləri bilik, bacarıq və uğurlar emosional şəkildə dilə gətirilir, fəaliyyətləri təqdir edilir. Məzunlar isə müəllimlərin onlara olan münasibətini, çəkdikləri zəhməti xatırlayır, dəyərləndirir və minnətdarlıq duyğularını ifadə edirlər.

Professor deyir ki, məzunların ömür boyu xatırlayacağı “Son zəng” sadəcə bir mərasim deyil, ayrılıqla vüsəl arasında sanki mənəvi bir körpü, həyatlarında əhəmiyyətli dönüş nöqtəsidir. Bu gün həm də gələcəyə doğru inamlı baxış deməkdir.

“Son zəng” tədbirləri sadəlik və səmimiyyət əvəzinə şouya çevrilib

Həmsöhbətimiz təəssüf hissi ilə söyləyir ki, bəzən “Son zəng” tədbirlərində əsas diqqət şouya, musiqi və rəqs nömrələrinə yönəlir: “Müasir dövrdə “Son zəng” tədbirləri əksər hallarda sadəlik və səmimiyyət əvəzinə şouya çevrilir. Tədbirin keçirilməsi məqsədilə valideynlərdən pul yığılması, restoranların icarəyə götürülməsi yolverilməzdir.

Bəzən şahidi olurmuş ki, tədbirlər məktəbdə, müəllimlərin və valideynlərin nəzarəti altında deyil, sadlıq saraylarında keçirilir. Bəzi məzunların “Son zəng”i məktəb qaydalarını pozmaq üçün fürsət kimi qəbul etməsi nəticəsində əxlaqi və davranış problemləri yaranır, ictimai qaydalar pozulur. Belə şou məclislərinin heç bir əxlaqi, emosional və mənəvi dəyəri olmur. Əslində isə “Son zəng”in keçirilməsi məzunların yaddaşında təmtəraqlı olması ilə deyil, mənalı bir xatirə olaraq qalmalıdır”.

Fərrux müəllimin sözlərinə görə, şou formatlı belə tədbirdə məzunların 11 illik təhsil dövründə əldə etdiyi uğurlar, iştirak etdiyi layihələr, müəllim-şagird münasibətləri və kollektivin ortaq xatirələri ya ümumiyyətlə qeyd olunmur, ya da bunlara səthi şəkildə toxunulur. Həlbuki bu gün, şagirdlərin keçdiyi yolun dəyərləndirilməsi, müəllimlərin zəhmətinin tanınması və məktəb mühitinə təşəkkür bildirilməsi üçün bir fürsətdir. Məzunların təhsil dövrü unudulmamalı, onların fəaliyyətinə dəyər verilməlidir.

“Təmtərağın arxasında
mənanı itirməyək”

Fərrux müəllimin fikrincə, “Son zəng” uzun illərdir formalaşmış elə bir

məktəb ənənəsidir ki, onun davam etməsi zəruri və vacibdir: “Bəs bunu necə təşkil etmək olar? Düşünürəm ki, “Son zəng” məktəbin binasında, müəllimlərin, dövlət olunan tanınmış ziyalıların və valideynlərin iştirakı ilə təşkil edilməlidir. Bu, həm təhlükəsizlik, həm də nizam-intizam baxımından vacibdir. Tədbirin məktəb binasında, tədris mühitində baş tutması, şagirdlərin və müəllimlərin bir-birinə təşəkkür etməsi, xatirələrin bölüşülməsi əsas məqsəd olmalıdır. Kiçik səhnəciklər, məktəb illərini əks etdirən videoçarxlar, müəllimlərin və valideynlərin qısa çıxışları tədbiri daha emosional və təsirli edə bilər. Həmin gün şagirdlər məktəbin həyatında (və ya xüsusi ayrılmış bir sahədə) xatirə ağacı əkə və ya təhsil müəssisəsinin kitabxanasına kitab hədiyyə verə bilərlər. Bütün əyləncəli və musiqili tədbirlərin iştirakçıları məzunların özləri olmalıdır. Tədbir elə təşkil edilməlidir ki, orada əlavə resurslara (yersiz bər-bəzəyə, musiqi qruplarına, şou nümayəndələrinə, musiqi avadanlıqlarına, restoran xərclərinə və s.) ehtiyac yaranmasın”.

Fərrux Rüstəmovun sözlərinə görə, məzunlar dərk etməlidir ki, “Son zəng” sadəcə əyləncə və şəkil çəkdirmə mərasimi deyil, təhsil dövrünün yekunu və yeni bir həyata keçidin başlanğıcıdır: “Hər bir məktəb bu günü öz məzunları üçün mənəvi bir başlanğıca çevirməyi bacarmalıdır. Çünki zəng səsi sonda deyil, yeni başlanğıcda çalınır. “Son zəng”in məzmunu sadə olsa da, mənası dərin olmalıdır. Gəlin, təmtərağın arxasında mənanı itirməyək”.

Samirə KƏRİMOVA